

ší.³⁷ Dnešní generace žáků základních škol jsou obklopeny různými technologiemi již od dětství, a proto se stalo jejich zavádění do výuky nezbytným a zároveň potřebným. Informační a počítačová gramotnost se totiž stávají v dalším životě nutností.³⁸

Celosvětově tak současně s technologickým vývojem dochází k nárůstu využívání různých informačních a komunikačních technologických pomůcek ve výuce (Becta 2009a; Becta 2009b; Korte, Husing 2006; Livingstone 2012; Sheard, Ahmed 2007). Mezi nejčastěji využívané pomůcky patří tablety a počítače s internetovým připojením, audiovizuální technika, interaktivní tabule a různé výukové programy. Takové vybavení je aspoň v omezeném počtu dostupné již na většině českých základních škol. Jestli má však používání ICT ve výuce obecně pozitivní vliv na úspěšnost žáků z hlediska dosahovaných studijních výsledků, na tom se dosavadní výzkumy jednoznačně neshodnou (viz Liu 2004; Reynolds, Treharne, Tripp 2003; Underwood 2004; Wellington 2005). Pozitivní dopad zařazení ICT do výuky dokazuje Chandra a Lloyd 2008, dále pozitivní dopad na výsledky v oblasti čtení v případě toho, že žáci mají k dispozici doma počítač a jsou sebejistí ve využívání ICT, ukazuje Carrasco a Torrecilla 2012 nebo Lee a Wu 2012. V rámci čtení uvádí Kulik 2003, že žáci využívající ve výuce nějaký software s cvičeními pro výuku čtení dosahují lepších výsledků. Častěji však různé studie dochází k závěrům, že zařazení ICT do výuky sice učí žáky používat tyto technologie, ovšem jednoznačný pozitivní vliv na studijní výsledky nelze prokázat (viz např. Harrison et al. 2003; Munro 2007; Ofsted 2004).

Z hlediska formy využívání ICT můžeme zohlednit zejména dva faktory, které mohou mít vliv na vzdělávání a rozvoj žáků. Za prvé se jedná o frekvenci využívání ICT jak přímo ve výuce, tak v domácím prostředí (ať už pro přípravu na výuku, další mimoškolní vzdělávání, nebo pro zábavu). Za druhé je to skutečnost, k čemu jsou ICT ze strany žáků využívány. Některé studie naznačují, že pokud mají žáci v domácím prostředí k dispozici vlastní počítač a tráví na něm pravidelně dlouhé hodiny, dochází u nich k odvádění pozornosti od učení, což má v drtivé většině za následek dosahování horších studijních výsledků (Fuchs, Woessmann 2004). Obecně lze také říci, že pokud jsou ICT využívány zejména v domácím prostředí ke vzdělávání dětí, může být efekt jejich využití pozitivní. Pokud jsou ovšem využívány spíše pro zábavu, tzn. hraní her a surfování na internetu, efekt častého využívání touto formou bude mít spíše negativní dopad.³⁹ Přesto Gumus a Atalmis 2011 došli k opačnému závěru v oblasti čtenářské gramotnosti, a to, že využívání ICT pro zábavné účely může mít na úspěšnost ve čtení pozitivní vliv. Negativní dopad obecně na studijní výsledky v souvislosti s častým využíváním počítače prokázal např. Eickelmann et al. 2012.

V souvislosti s každodenním používáním ICT a trávením času na internetu a sociálních sítích bychom tedy logicky mohli předpokládat, že takové prostředí bude působit pozitivně na rozvoj dětí v oblastech, jako je komunikace, vyhledávání a zpracování informací nebo čistě jen v oblasti čtení psaného obsahu. Opak je však často pravdou, kdy lidé trávící velké množství času na sociálních sítích ztrácejí schopnost aktivní mezilidské komunikace a jsou přehlaceni extrémním množstvím informací z různých zdrojů, přičemž nejsou schopni si informace různého charakteru ověřovat. Důležitá bude v tomto ohledu role rodičů a to, jakým způsobem usměrňují využívání počítače a podobných technologií dětmi, případně k jakým účelům mají děti dovoleno tyto technologie doma využívat. Významným faktorem ve využívání internetu je také věk dítěte, kdy s rostoucím věkem jsou děti schopné porozumět většímu množství informací a textu na internetových stránkách. V tomto ohledu je nutné zdůraznit roli učitele, která je v procesu hledání informací a porozumění konkrétním infor-

37 Pozitivní výsledky v tomto ohledu ukázal např. Kulik 2003.

38 V současné době je nedostatečné umět pouze číst a psát. Důležité je v nepřehledném množství informací, kterými jsme obklopeni, rovněž umět potřebné informace vyhledávat, zpracovávat, porozumět jim a předat dále. I tyto aspekty jsou tedy v rámci šetření PIRLS 2016 testovány.

39 Například v případě matematiky bylo v některých studiích prokázáno, že pozitivní efekt využívání ICT se neprojevuje ani při snaze o co největší míru využívání, a naopak ani při absolutním nevyužívání (podrobněji např. ČŠI 2016; Cheema, Zhang 2013; Kadjevich 2015).